Rusakov L.I.
Uman State Pedagogical University named after Pavlo Tychyna,
Kanev College of Culture and Arts

SYNTHESIS FUNCTIONS AND EDUCATIONAL METHODS IN MODERN UKRAINIAN ART PEDAGOGY AND ITS IMPACT ON THE EFFICIENCY OF PERCEPTION AND LEARNING

Summary
The paper presents conceptual components of the synthesis process of functions and pedagogical methods of modern art education in the context of new artistic and pedagogical concepts. Oustifies their theoretical principles and outlines optimal impact conditions on increasing the efficiency of artistic perception and learning. Plotted the place of art in the education area, where sufficient attention paid to artistic perception. Reveals the main aspects and problems of art education. The role and place of interactivity in art pedagogy.
Keywords: art education, art perception, learning, functions of education, teaching methods, pedagogical technologies, efficiency, artistic and pedagogical concepts.

УДК 37.015.31:340.116

ТЕХНОЛОГІЯ ФОРМУВАННЯ ПРАВОВОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ ІНЖЕНЕРІВ-ПЕДАГОГІВ ТА ЇЇ КОМПОНЕТИ

Соколова С.В.
Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих
Національної академії педагогічних наук України

Стаття присвячена дослідженню понять правової культури інженера-педагога, педагогоічної технології, технології формування правової культури. Досліджено сутність педагогічної технології. Виділено основні ланки технології навчання. Розглянуто рівні функціонування педагогічної технології. Визначено та проаналізовано компоненти технології формування правової культури майбутніх інженерів-педагогів.
Ключові слова: інженер-педагог, правова культура, педагогічна технологія, компоненти технології.

Постановка проблеми. Перед сучасною педагогічною системою особливо гостро постала проблема вдосконалення роботи вищих технічних закладах щодо підготовки інженерно-педагогічних кадрів високої кваліфікації, здатних здійснювати соціально професійну та виробничо-технологічну діяльність у професійно-технічних навчальних закладах різного типу.

Сучасна педагогіка переживає період переосмислення підходів, відмови від усталених традицій і стереотипів. Прагнення оптимізувати навчально-виховний процес зумовило появу нових і вдосконалення використовуваних педагогічних технологій.

Суттєвою ознакою сучаних інноваційних процесів в освітній сфері є їх технологізація – неухильне дотримння змісту і послідовності етапів упровадження нововведень. Володіння технологіями стає загальною і пріоритетною потребою ринку, визначає напрями опанування професійних умінь, враховується при оцінюванні якості і вартості освітньо-виховних послуг.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Підходи сучасних дослідників до визначення поняття «педагогічна технологія» різняться. Його тлумачать як сукупність психолого-педагогічних установок, що визначають спеціальний набір і поєднання форм, методів, способів, прийомів навчання, виховних засобів, тобто як організаційно-методичний інструментарій (Б. Лихачов, І. Підласий); як опис системи дій учителя та учнів, від яких не слід відхилятися (І. Волков, П. Москаленко); як проект певної педагогічної системи, що реалізується вчителем.

Мета статті. Головною метою цієї роботи є обґрунтування компонентів технології формування правової культури майбутніх інженерів-педагогів.

Виклад основного матеріалу. М. Чепіль вважає, що педагогічна технологія – змістова техніка реалізації системи всіх компонентів педагогічного процесу, спрямована на досягнення поставленої мети; закономірна педагогічна діяльність, яка реалізовує науково обґрунтований проект навчально-виховного процесу і має вищий рівень ефективності, ніж традиційні методики [5;12].

В «Енциклопедії освітніх технологій» Г. Селевко визначає педагогічну технологію як систему функціонування всіх компонентів педагогічного процесу, побудовану на науковій основі, запрограмовану в часі та просторі, що приводить до намічених результатів і розглядає педагогічну технологію як багатовимірне, системне поняття [3].

На наш погляд, суть педагогічної технології навчання полягає в тому, що всі методи, форми, прийоми й засоби навчання повинні розглядатися як методична система, що дозволяє послідовно реалізовувати конкретно поставлені на кожному занятті дидактичні цілі і завдання.

Педагогічні технології, які є складовими освітніх, охоплюють технології навчання, виховання володіння якими є вимогою сьогодення. У технології навчання можна виділити такі основні ланки: постановка цілей і завдань та їхнє максимальне уточнення; організація всього навчально-виховного процесу для виконання цих цілей; застосування методів, прийомів, форм і засобів для досягнення результату; мо-

© Соколова С.В., 2014

тивація навчання; поточний контроль й аналіз ефективності одержаного кінцевого результату.

В освітній практиці виокремлюють такі рівні функціонування педагогічної технології:

- загальнопедагогічний, що репрезентує цілісний освітній процес у регіоні, освітньому закладі і тотожний педагогчній ситемі, оскільки містить сукупність цілей, засобів і методів навчання (виховання), алгоритм дій педагогів та учнів;

- предметно-методичний, що окреслює застосування технології як окремої методики в межах одного предмета;

- локальиий, на якому педагогічна технологія реалізується як технологія окремих частин навчально-виховного процесу з метою розвязання певних дидактичних і виховних завдань.

Завдання педагогічних технологій спрямовані на розвязання таких проблем:

– розроблення змісту освіти в різних типах навчальних закладів;

– пошук шляхів підвищення якості навчання, результативності виховання;

– підготовка особистісно-орієнтованих навчально-виховних методик;

– популярізація освітніх інновацій у суспільстві;

– пошук оптимальних умов організування праці педагогів.

Отже, на нашу думку, попри велику кількість підходів спільними елементами педагогічної технології є системність, інтегративність, відповідність конкретній меті.

Аналіз психолого-педагогічної літератури щодо особливостей структури і змісту правової культури інженера-педагога дав можливість розробити технологію формування правової культури майбутніх інженерів-педагогів і обґрунтувати її компоненти: концептуальний, проектний, програмно-методичний, оцінювання та кінцевий результат.

Концептуальний компонент педагогічної технології формування правової культури майбутніх інженерів-педагогів включає: мету, принципи та функції навчання, професійно-правові компетенції.

Мета розробленої технології полягає у формуванні правової культури майбутніх інженерів-педагогів у процесі навчання, що передбачає оволодіння правовими знаннями, цінностями, здійснення рефлексії як усвідомленного вибору зразків поведінки й професійної діяльності.

До функцій навчання віднесено: освітню, виховну, розвиваючу й психологічну. Організація процесу формування правової культури майбутніх інженерів-педагогів в технічних ВНЗ вимагає дотримання та умілого застосування наступних основних принципів навчання: систематичність, послідовність і комплексність у навчанні; виховна спрямованість процесу навчання; тісний взаємний зв'язок теорії з практикою; науковість навчання; принцип правового самозабезпечення.

До основних професійно-правових компетенцій, які треба сформувати у майбутніх інженерів-педагогів, ми віднесли: обсяг і глибину правових знань; правовий лексикон; активна правова позиція в педагогічній діяльності; потреба діяти в правовому полі; уміння відбору правового матеріалу за фахом; вміння інтегрувати загально-педагогічні, фахові і правові проблеми в кожній ситуації.

До проектного компоненту педагогічної технології входять: етапи навчального процесу та організаційно-педагогічні умови.

На думку М.М. Чепіль одною з основних ознак педагогічної технології є алгоритмізованість – поділ технології на етапи, ступені, повторюваність та ритмічність дій, що забезпечують дидактичний результат [5; 12].

Тому, ми вважаємо, що навчальний процес повинен здійснюватись за такими етапами: інформаційно-когнітивним, ціннісно-орієнтаційним, професійно-діяльнісним і рефлексивно-оцінним.

Інформаційно-когнітивний етап відзначається здобуванням і накопиченням правових знань. Ми вважаємо, що когнітивний спосіб накопичення правової інформації є найбільш ефективним для студентів тому, що особистість набуває її безпосередньо вивчаючи предмет, ознайомлюючись із першоджерелами – офіційними збірниками законів, а також використовуючи засоби масової інформації.

Ціннісно-орієнтаційний етап – етап усвідомлення значущості і цінності правових норм, закріплення позитивних мотивів навчання. На професійно-діяльнісному етапі майбутній інженер-педагог оволодіває не тільки теоретичними знаннями, але й практичними, професійно- правовими компетенціями.

Рефлексивно-оцінний етап характеризується тим, що отриманні знання, які пройшли через поведінкові норми, формують соціально-правову активність особистості.

Проведене дослідження дозволило визначити наступні організаційно – педагогічні умови, які є складовою проектного компоненту технології формування правової культури майбутніх інженерів-педагогів: чітке, послідовне педагогічне розроблення цілей і завдань формування правової культури; розробка й впровадження в навчальний процес навчального курсу «Теоретико-правові онови освіти», що розглядає питання правової культури педагога професійного навчання й виконує інтегративну функцію; створення програмного й навчально-методичного забезпечення; створення правового освітнього простору, який відбиває специфічні характеристики правової культури й служить універсальним освітнім середовищем її формування; забезпечення єдності прав і обов'язків суб'єктів освітнього процесу; педагогічний контроль і корекція процесу формування правової культури; комплексне діагностування й оцінка формування правової культури; оптимального взаємозв'язку суб'єктів навчально-виховного процесу; цілеспрямоване використання інтерактивних форм і методів реалізації технології формування правової культури майбутніх інженерів-педагогів.

Програмно-методичний блок визначається тим, що у ньому передбачено застосування групи методів і прийомів організації навчально-виховного процесу у формі різних заходів.

Особливості застосування методів і прийомів навчання полягають в тому, що навчання відбувається за умови створення ситуацій, максимально наближених до професійної діяльності. Цю вимогу задовольняють проблемні та рольові ситуації. Формування проблемних ситуацій вважається одним із шляхів організації розумової діяльності, який поряд з іншими методами навчання допомагає більш успішному та раціональному вивченню навчального матеріалу.

Відомо два типи проблемних ситуацій – первинні і вторинні. Первинна проблемна ситуація з'являється тоді коли студент, наштовхуючись на суперечність, ще не усвідомлює її, хоча й відчуває при цьому здивування, нерозуміння, пізнавальний дискомфорт. Вторинна проблемна ситуація має місце там, де проблема усвідомлена та чітко сформульована, тобто суб'єкт бачить, у чому полягає суперечність, і готовий вирішувати проблему. Підґрунтям проблемних ситуацій можуть бути суперечності між одержаними раніше знаннями і новими

фактами, що порушують теорію; розуміння наукової важливості проблеми й недостатня теоретична база для її розв'язання; різноманітність концепцій та відсутність надійної теорії для пояснення явищ; практично доступний результат і неможливість обґрунтування фактів; суперечність між теоретично можливим способом розв'язання завдання та його практичною недоцільністю; суперечність між великою кількістю фактичних результатів і відсутністю методів їх обробки та аналізу.

У навчальному процесі розрізняють п'ять рівнів проблемних ситуацій. Перший, коли проблемна ситуація виникає незалежно від методу, який застосовує викладач. Другий, коли проблему ставить і вирішує викладач, а учні слідкують за логікою його міркувань, тобто він самостійно вирішує проблемне завдання. На третьому рівні викладач ставить проблему і вирішує її спільно зі студентами, тобто студенти повинні навчитися самостійно знаходити і формулювати проблеми, а також відшуковувати способи їх розв'язання. На четвертому рівні проблему ставить викладач, а розв'язують її студенти. На п'ятому рівні студенти самостійно формулюють і вирішують проблему. Дуже важливо, щоб викладач умів проводити заняття із застосуванням усіх рівнів проблемного навчання.

Для створення проблемних ситуацій або управління ними доцільно керуватися такими правилами:

1. Під час виконання проблемного завдання має бути визначене головне з того, що підлягає засвоєнню.

2. У завданні має бути одне невідоме, що є закономірністю.

3. Завдання має відповідати інтелектуальним можливостям студентів за ступенем складності, новизни, узагальненості й базуватися на знаннях, що вже засвоєнні саме цими студентами.

4. Проблемне завдання має передувати вивченню нового навчального матеріалу, перед постановкою проблемного запитання можуть бути повідомлені тільки необхідні для вирішення проблеми нові факти.

5. Формулюючи проблему, необхідно вказувати причину її виникнення («не з'ясовано, не пояснено»).

6. Одна й та сама проблемна ситуація може бути створена різними способами: за допомогою теоретичних проблемних запитань або практичних проблемних завдань.

7. Управління процесом розв'язання проблеми може здійснюватися за допомогою окремих запитань або поділу проблеми на послідовний ряд часткових проблемних завдань.

Слід зауважити, що формулювання проблемної ситуації залежить від багатьох факторів, у тому числі від дидактичного задуму заняття, характеру і змісту навчального предмета і конкретної теми, рівня забезпеченості матеріально-технічними засобами, педагогічної майстерності педагога, його досвіду проведення занять за допомогою активних методів навчання і від рівня загальної підготовленості учнів.

Отже, створення проблемних ситуацій – один із шляхів організації розумової діяльності, який поряд з іншими методами навчання допомагає біль успішному та раціональному вивченню навчального матеріалу, стимулює активність учнів, сприяє розвитку самостійних творчих навичок Рольові ситуації створюються викладачем в процесі навчання в яких формується правова культура тому, що параметри аналогічні природним і викликають відповідну поведінку для вирішення професійних завдань. Для реалізації технології формування правової культури необхідно використовувати такі методи як «правова розминка», «мозковий штурм», «метод казусів», «ділова гра», дослідницькі методи.

Реалізація технології передбачає використання таких прийомів: створення ситуацій майбутньої професійної діяльності, самостійний вибір рішення проблеми, прийоми морального стимулювання та інші.

Висновки і пропозиції. З огляду на вищезазначене, формування правової культури майбутнього інженера-педагога вимагає додаткових знань, умінь і навичок у правовій сфері. Одним з напрямів на цьому шляху є цілеспрямоване, послідовне формування правової культури інженерів-педагогів, які у подальшій професійній діяльності зможуть забезпечити продуктивну працю.

Список літератури:

1. Зязюн І. Освітні технології у вимірах педагогічної рефлексії / І. Зязюн // Світло. – 1996. – № 1.
2. Кукреченко Н. Сучані технології навчання / Н. Кукреченко // Директор школи. – 2003 – № 3. – С. 58-60.
3. Селевко Г. Энциклопедия образовательных технологий: в 2 т. / Г. Селевко – М.:НИИ школьных технологий, 2006. – Т. 1. – 816 с. ; Т. 2. – 810 с.
4. Педагогічні технології: теорія та практика / за ред. М. Гриньової. – Полтава, 2004. – 616 с.
5. Чепіль М.М. Педагогічні технології: навч. посіб./ М.М. Чепіль, Н.З. Дудник. – К.: Академвидав, 2012. – 224 с.
6. Чорновол-Ткаченко Р. Нові педагогічні технології / Р. Чорновал-Ткаченко // Директор школи. 2001. – № 41. – С. 46.
7. Щербань П. Прикладна педагогіка: навч.-метод. посіб. / П. Щербань. – К.: Вища шк., 2002. – 215 с.
8. Ярошенко Л. Перспективні освітні технології сьогодні // Директор школи. – 2001. – № 21-22. – С. 11.
9. Ярошенко О.Г. Групова навчальна діяльність: теорія і методика / О.Г. Ярошенко. – К.: Партнер, 1997. – 193 с.
10. Ящук С. Розвиток творчого потенціалу учнів у процесі проектно-технологічної діяльності / С. Ящук // Рідна школа. – 2004. – № 4. – С. 9-12.

Соколова С.В.
Институт педагогического образования и образования взрослых
Национальной академии педагогических наук Украины

ТЕХНОЛОГИЯ ФОРМИРОВАНИЯ ПРАВОВОЙ КУЛЬТУРЫ БУДУЩИХ ИНЖЕНЕРОВ-ПЕДАГОГОВ И ЕЁ КОМПОНЕНТЫ

Аннотация
Статья посвящена исследованию понятий правовая культура инженера-педагога, педагогическая технология, технология формирования правовой культуры. Исследована суть педагогической технологии. Выделены основные звенья технологии обучения. Расмотрены уровни функционирования педагогической технологии. Определены и проанализированы компоненты технологии формирования правовой культуры инженера-педагога.
Ключевые слова: инженер-педагог, правовая культура, педагогическая технология, компоненты технологии.

Sokolova S.V.
Institute of Pedagogical Education and Adult Education
National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine

LEGAL CULTURE FORMATION TECHNOLOGY OF FUTURE ENGINEER-TEACHERS AND ITS COMPONENTS

Summary
The article is devoted to the investigation of the following notions such as engineer-teacher legal culture, pedagogical technology, legal culture formation technology. The sense of pedagogical technology is investigated. Main lines of education technology is distinguished. Pedagogical technology functioning levels are considered. The components of legal culture formation technology of future engineer-teacher are defined and analyzed.
Keywords: engineer-teacher, legal culture, pedagogical technology, technology components.

УДК 37.014.3:42

СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК ДИВЕРСИФІКОВАНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ

Токарук Л.С.
Київський національний університет імені Тараса Шевченка

У статті розглядаються тенденції становлення професійної інклюзивної освіти в Україні та методи диверсифікованого професійного розвитку інклюзії в країнах Європи та Америки. Проаналізовуються етапи диверсифікації професійної інклюзивної освіти. Досліджується модернізація диверсифікованої професійної інклюзивної підготовки сучасного фахівця соціально-педагогічної сфери.
Ключові слова: тенденції, диверсифікація, професійна інклюзивна освіта, соціально-педагогічна сфера, модернізація, етапи диверсифікації.

Постановка проблеми. Реформування системи професійної інклюзивної освіти передбачає диверсифікацію, яка є важливим соціально-педагогічним явищем і віддзеркалює формування нової інклюзивної освітньої парадигми, яка більше орієнтована на професійну діяльність з дітьми із обмеженими фізичними можливостями, а ніж виробництво.

Реалізація інклюзивної професійно-освітньої парадигми передбачає демократизацію українського освітнього процесу, орієнтовану на особистість як професійного працівника так і дитини із обмеженими фізичними можливостями. Методології професійної творчої діяльності як освітніх працівників так і дітей обмеженими фізичними можливостями передбачає методи прогнозування, проектування, передбачення результатів професійного освітнього розвитку спеціаліста які тісно пов'язані з реформуванням системи професійно-технічної освіти в Україні та з неминучими процесами сучасної освітньої диверсифікації в інклюзивному суспільстві.

Диверсифікація – [diversus – різний і facere – робити] різноманіття, наявність кількох варіантів розвитку [5, с. 220].

Процес розвиток професійної інклюзивної диверсифікації передбачає впровадження сучасних освітньо-дипломатичних методів, принципів альтернативності й варіативності, відповідно до освітньо-професійних вимог українського ринку.

Диверсифікована професійна інклюзивна освіта визначає здатність не реформованої української теоретико-методичної системи до реактивної перебудови.

Інноваційний характер диверсифікованої професійної інклюзивної освіти робить актуальним дослідження розвитку динаміки професійних диверсифікаційних процесів в інклюзії та моделювання диверсифікації на підставі поетапного процесного підходу впровадження сучасних тенденцій в українській спеціальній освіті [2, с. 33].

Аналіз досліджень та публікацій. Освітня диверсифікація пройшла тривалий етап розвитку й

© Токарук Л.С., 2014